

Ülevaade apteekide tegevusest

Apteekide arv

Eestis tegutsevate apteekide liigid on üldapteek, veterinaarapteek ja haiglaapteek. Apteegi struktuuriüksusteks on haruapteegid ja apteegibuss. Lisaks võib tegevusluba omav üldapteek pakkuda internetiapteegi teenust. Aastatel 2007–2017 toimunud muutusi apteekide koguarvus kajastab järgnev tabel, kus on välja toodud tegevusluba omavate apteekide arv koos haruapteekidega aasta alguse seisuga.

Apteekide arv koos haruapteekidega 2007–2017

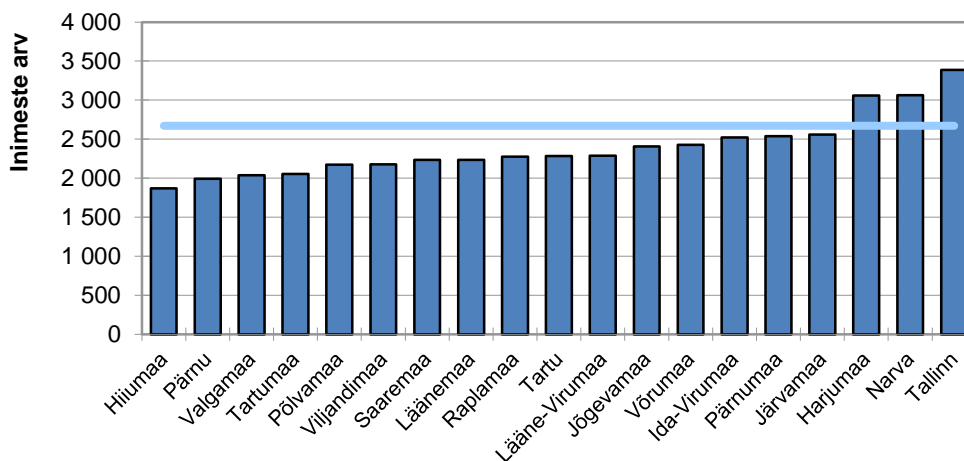
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Üldapteegid	523	509	496	486	477	469	475	478	476	493	490
Haiglaapteegid	29	29	28	26	26	24	25	24	24	24	24
Veterinaarapteegid	10	8	7	7	7	5	4	4	4	4	4

*Tegevusluba omavate apteekide arv koos haruapteekidega 1. jaanuari seisuga

Üldapteekide tegevuslubades toimub pidevalt mitmeid muutusi. Mitmed põhi- ja haruapteegid suleti, samas avati uusi põhi- ja haruapteeki. Samuti vahetasid mitmed apteegid nime ja asukohta. 2016. aasta jooksul vähenes üldapteekide arv kokkuvõttes 3 võrra. 2016. aasta lõpus oli Eestis tegevusluba väljastatud 335 üldapteegile, millel oli 155 haruapteeki.

Eestis oli 2016. aasta esimese jaanuari seisuga keskmiselt üks ravimite jaemüügikoht 2669 inimese kohta. Enamikes maakondades jääb see number Eesti keskmisele alla. Seevastu Tallinnas, Narvas ja Harjumaal on ühe apteegi kohta ligikaudu 3000 elanikku või enam. Horisontaalne joon viitab Eesti keskmisele. Arvutamiseks kasutatud rahvaarv pärineb Statistikaameti regionaalarengu andmebaasist.

Inimeste arv ühe apteegi kohta suuremates linnades ja maakondades 2016. aasta alguses võrreldes Eesti keskmisega

Haiglaapteekide arv on viimaste aastate jooksul püsinud suhteliselt samal tasemel. 2016. aastal oli haiglaapteeki 24, neist üks haruapteek. Harjumaal asus üheksa haiglaapteeki, neist seitse Tallinnas. Ida-Virumaal oli kolm ja Tartumaal kaks haiglaapteeki, ülejäänud maakondades oli üks haiglaapteek. Vaid Valgamaal ja Võrumaal ei ole ühtegi haiglaapteeki.

Aastatel 2003–2012 veterinaarapteekide arv pidevalt vähenes. 2016. aastal tegutses Eestis 4 veterinaarapteeki: Tallinnas, Tartus, Põlvamaal ja Saaremaal.

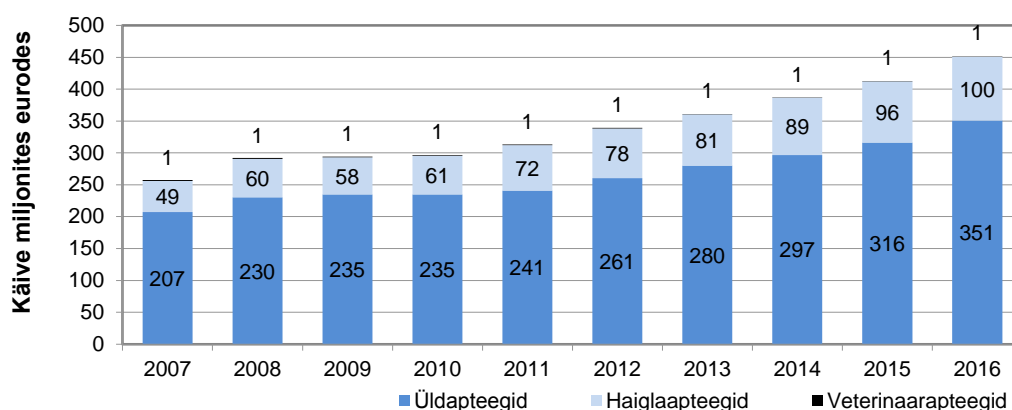

Apteekide käive

Apteegistatistika põhineb apteekide kvartaalselt esitatavatel aruannetel. Alates 2015. aastast on andmed esitatud põhi- ja haruapteekide kohta eraldi, seetõttu on maakondlikud andmed varasemate aastatega võrreldes täpsemad. Haruapteek võib asuda põhiapteegist erinevas maakonnas või linnas, seetõttu on nii põhiapteek kui haruapteek vaadeldud iseseisva üksusena. Üldapteekide ja veterinaarapteekide andmed on esitatud koos käibemaksuga, haiglaapteekide puhul ei ole käibemaksu arvestatud.

Kõigi aasta jooksul tegutsenud apteekide ja nende haruapteekide kogukäive 2016. aastal oli 452 miljonit eurot. Üldapteekide käive 2016. aastal oli 351 miljonit eurot (78% kogukäibest), haiglaapteekide käive 99,7 miljonit eurot (22%) ning veterinaarapteekide käive 0,8 miljonit eurot (0,2%).

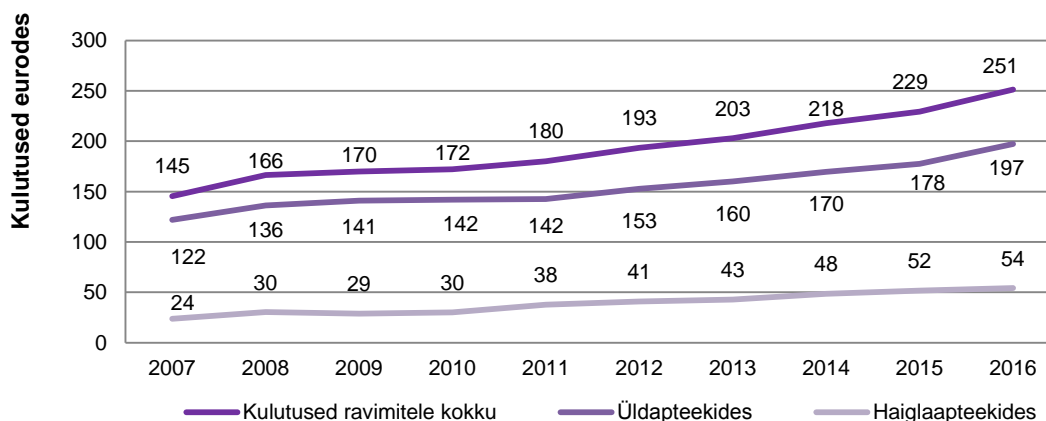
Apteekide kogukäive aastatel 2007-2016

Apteekide käive koosneb ravimite ja muude kaupade käibest. Muude kaupade hulka kuuluvad apteegis müüdavad hügieenitarbed, põetusvahendid, meditsiinitehnika, toidulisandid, kosmeetika jm. Kõige suurem ravimite osakaal kogukäibest oli üldapteekides, 74%. Haiglaapteekides oli ravimite osakaal 71%, haiglad vajavad suuremal hulgal meditsiiniseadmeid, hügieeni- ja põetusvahendeid, mis ei kuulu ravimite hulka. Veterinaarapteekides oli ravimite osakaal 44%, enamasti väljastatakse loomatoitu ja muid igapäevaseid loomatarbeid.

Ravimite käive üld- ja haiglaapteekides aastal 2016 oli kokku 331 miljonit eurot. Jagades saadud summa kõigi Eesti elanike vahel saame, et üldised kulutused ravimitele ühe elaniku kohta olid ligikaudu 251 eurot aastas.

Kulutused ravimitele ühe elaniku kohta aastast 2007-2016

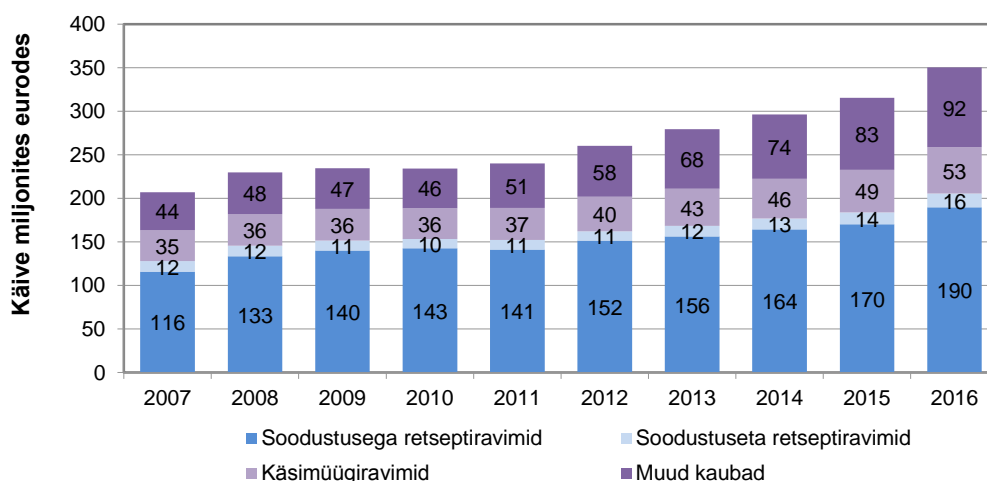

Üldapteegid

2016. aastal oli üldapteekide kogukäive 351 miljonit eurot, mis suurenes võrreldes varasema aastaga 11%. Üldapteekide ravimite käive oli 2016. aastal 259 miljonit eurot. Ravimite käive sisaldab käsimüügiravimite, retseptiravimite ja veterinaarravimite käivet. Retseptiravimite käibe võib omakorda jaotada soodustusega ja soodustuseeta retseptide alusel väljastatud ravimite käibeks. Ravimite käive suurenes võrreldes eelneva aastaga 11,2%, sealhulgas käsimüügiravimite 8,9%, soodustuseeta retseptiravimite käive 14,7% ning soodustusega retseptiravimite käive 11,6%. Kõige enam väljastatakse üldapteekidest ravimeid soodustusega retseptide alusel, mille käive 2016. aastal oli 190 miljonit eurot, moodustades retseptiravimite käibest 92%.

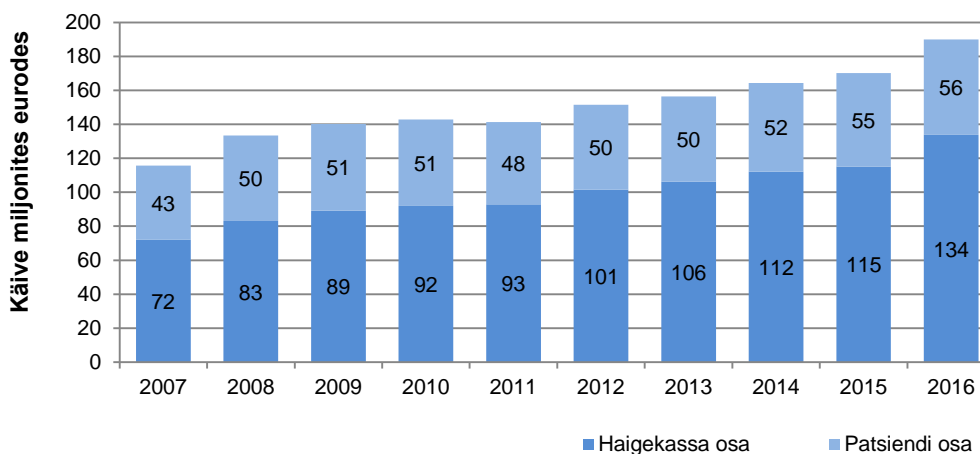
Veterinaarravimite käive on üldapteekides suhteliselt tagasihoidlik, jäädes 2016. aastal 0,7 miljoni euro juurde. EL retseptide alusel väljastati 2016. aastal ravimeid 160 tuhande euro väärtuses. Muude kaupade käive suurenes võrreldes eelneva aastaga 12,5%.

Üldapteekide kogukäive aastatel 2007-2016

Soodustusega retseptiravimite maksumusest tasus patsient 2016. aastal keskmiselt 30% ja Eesti Haigekassa 70%. Viimase kümne aasta jooksul on patsiendi osalus mõnevõrra vähenenud ja haigekassa osalus suurenenud. Soodusretsepti keskmist maksumust mõjutab nii väljastatud soodusravimite kogus, hind kui ka konkreetse soodusravimi valik, st kas kasutatakse sama toimeainega kallimaid või odavamaid ravimpreparaate. 2016. aastal oli soodusretsepti keskmine maksumus 22,7 eurot.

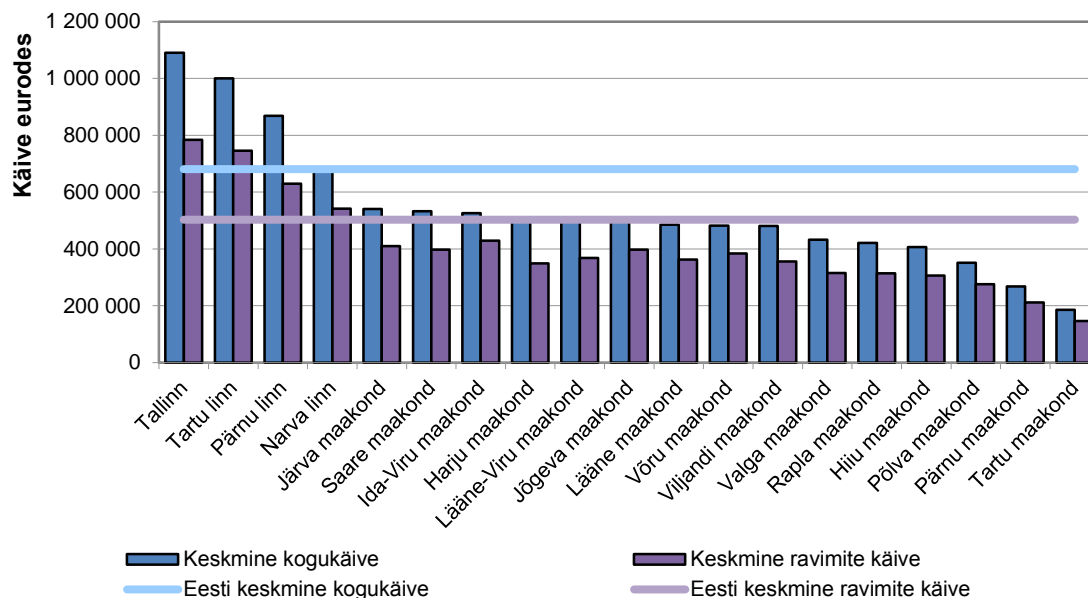
Soodustusega retseptiravimite käive üldapteekides aastatel 2007-2016

Kõikide üldapteekide, nii põhi- kui haruapteekide, aasta keskmine kogukäive oli 0,68 miljonit eurot ja aasta keskmine ravimite käive 0,50 miljonit eurot. Kui vaadata üldapteekide käivet eraldi suuremate linnade ja maakondade lõikes, on näha, et aasta keskmine käive on tugevasti mõjutatud Eesti suurimate linnade, Tallinna, Tartu ja Pärnu apteekide käibest.

Üldapteekide aasta keskmine käive suuremate linnade ja maakondade lõikes, 2016

Peaaegu kolmveerand kõikidest põhiaapteekidest ja nende haruapteekidest asusid 2016. aastal linnades. Enam kui veerand üldapteekidest asus Tallinnas.

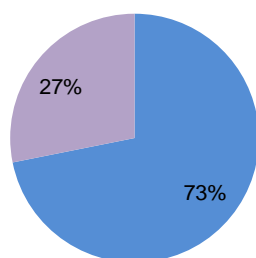
Üldapteekide jaotus suuremates linnades ja maakondades 01.01.2017

Linn/ Maakond	Põhi- apteek	Põhapteek linnas	Põhiapteek maal	Haru- apteek	Haruapteek linnas	Haruapteek maal
Harjumaa	25	13	12	26	7	19
Tallinn	108	108		18	18	
Hiiumaa	3	2	1	2		2
Ida-Virumaa	20	19	1	15	13	2
Narva	8	8		9	9	
Jõgevamaa	10	6	4	2	1	1
Järvamaa	11	8	3	1		1
Läänemaa	7	6	1	4	1	3
Lääne-Virumaa	20	15	5	7	3	4
Põlvamaa	6	5	1	7	3	4
Pärnu	15	15		4	4	
Pärnumaa	9	1	8	8	1	7
Raplamaa	7	2	5	7	2	5
Saaremaa	11	8	3	4	3	1
Tartu	28	28		13	13	
Tartumaa	13	4	9	13	1	12
Valgamaa	11	8	3	4	2	2
Viljandimaa	13	13		9	2	7
Võrumaa	10	7	3	2	1	1
Kokku	335	276	59	155	84	71
KÕIK KOKKU				490		

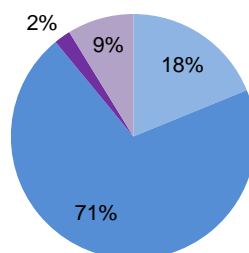
Kuna peaaegu kolmveerand üldapteekidest asub linnades, siis on ka linnaapteekide ravimite käive, nii käsimüügi- kui retseptiravimite osas, tunduvalt suurem kui maa-apteekides. 2016. aastal moodustas 89% üldapteekide ravimite käibest linnaapteekide ravimite käive, vaid 11% ravimitest müüdi maa-apteekides.

**Maa- ja linnaapteegid
2016. aastal**

- Üldapteekide arv linnas
- Üldapteekide arv maal

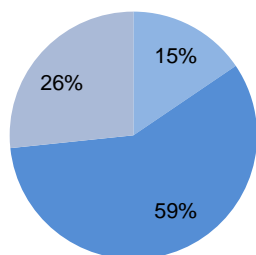
**Ravimite käive maa- ja
linnaapteekides aastal 2016**

- Käsimüügiravimite käive linnas
- Retseptiravimite käive linnas
- Käsimüügiravimite käive maal
- Retseptiravimite käive maal

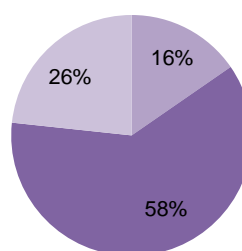
Samas on käibe jaotus maa- ja linnaapteekides suhteliselt sarnane. Suurema osa käibest moodustab retseptiravimite käive, linnaapteekides 59% ja maa-apteekides 58% kogukäibest. Käsimüügiravimid moodustavad üldapteegi käibest vastavalt 15 ja 16%. Muude kaupade osa oli 2016. aastal nii maa- kui linnaapteekides sama suur, 26%.

**Üldapteekide käibe jaotus
linnaapteekides**

- Käsimüügiravimite käive linnas
- Retseptiravimite käive linnas
- Muude kaupade käive linnas

**Üldapteekide käibe jaotus
maa-apteekides**

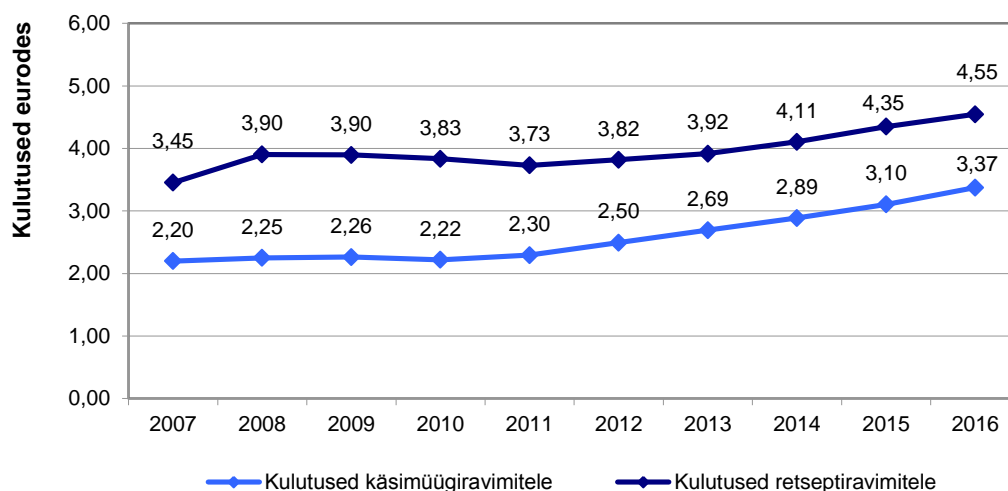

- Käsimüügiravimite käive maal
- Retseptiravimite käive maal
- Muude kaupade käive maal

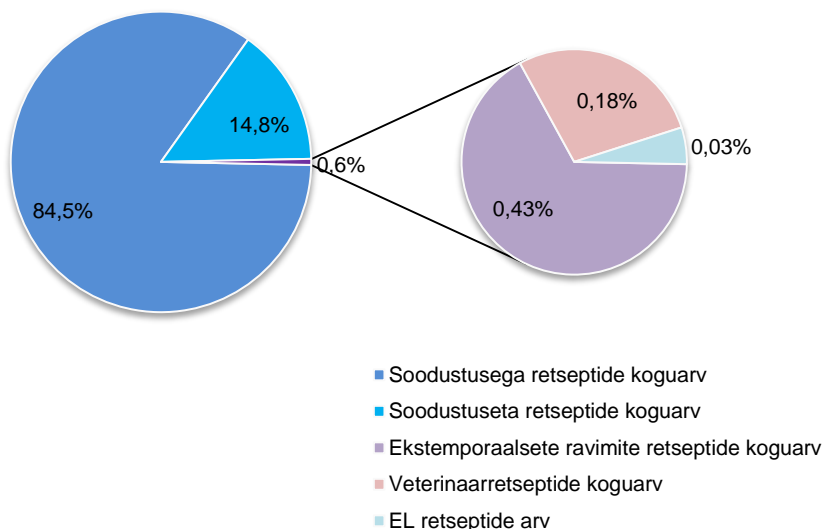
Igakuseid otsesed kulutused ravimitele ühe elaniku kohta on viimastel aastatel pidevalt kasvanud. Eesti elanik ise kulutas 2016. aastal ravimitele ühes kuus keskmiselt 7,9 eurot, aastas ligi 95 eurot. Võrreldes 2015. aastaga suurenesid kulutused käsimüügiravimitele 8,7% ja retseptiravimitele 4,5%.

Patsiendi kulutused ravimitele ühes kuus ühe elaniku kohta aastatel 2007-2016

2016. aastal käideldi üldapteekides veidi alla 9,9 miljoni retsepti. Kõige enam väljastati üldapteekidest ravimeid soodustusega retseptide alusel (8,4 miljonit retsepti). Soodustuseta retsepte oli veidi alla 1,5 miljoni, EL retsepte üle kolme tuhande ning ekstemporaalseid retsepte ligikaudu nelikümmend kolm tuhat. Veterinaarseks otstarbeks väljastati ravimeid ligi kaheksateistkümmne tuhande retsepti alusel.

Üldapteekides käideldud retseptid 2016

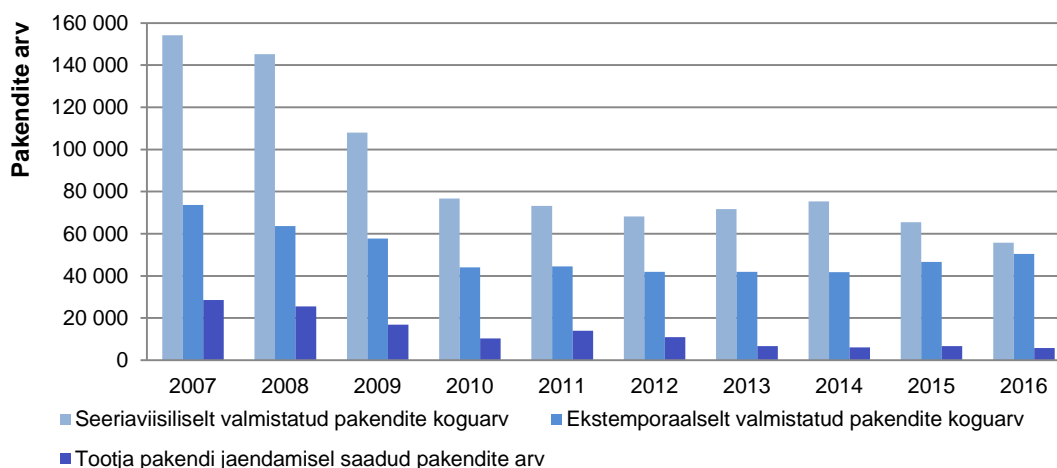

2016. aastal valmistas 4% põhiapteekidest (13 apteeki) nii ektemporaalseid, seeriaviisilisi kui ka jaendatud ravimeid. 15% põhiapteekidest valmistas seeriaviisilisi ravimeid, 35% valmistas ektemporaalseid ravimeid ja 10% põhiapteekidest jaendas ravimpakendeid. 62% põhiapteekidest ei valmistanud ega jaendanud ühtki ravimpakendit.

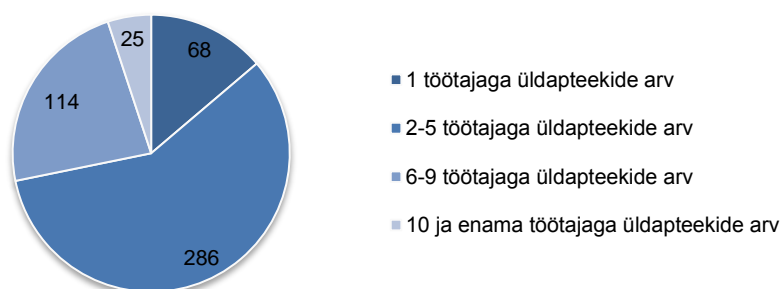
Kokku valmistati 2016. aasta jooksul üldapteekides veidi alla 112 tuhande ravimipakendi, neist ektemporaalseid ravimeid üle 50 tuhande pakendi. Ektemporaalseid ravimeid valmistati kõigis maakondades ja suuremates linnades. Kõige enam Tallinna apteekides, moodustades 36% kõigist 2016. aastal üldapteekides valmistatud ektemporaalsetest ravimitest. Seeriaviisilisi ravimeid valmistati kõige enam Tartus, moodustades 39% kõigist 2016. aastal üldapteekides valmistatud seeriaviisilistest ravimitest. Seeriaviisilisi ravimeid ei valmistatud üldse viies maakonnas: Läänemaal, Pärnumaal, Raplamaal, Tartumaal ja Viljandimaal. Tootja pakendeid jaendati kõige enam Tallinnas, üldse ei jaendatud Harjumaal, Lääne-Virumaal, Narvas ja Tartumaal.

Ravimite valmistamine üldapteekides aastatel 2007-2016

2016. aasta lõpul töötas ühes üldapteegis, st põhiapteegis või haruapteegis, enamasti 2–5 inimest. Arvuliselt on kõige rohkem enam kui 10 töötajaga üldapteek Tallinnas ja 1 töötajaga üldapteek Tartumaal. 37% kõikidest üldapteekide töötajatest töötab osalise tööajaga, sealhulgas 30% proviisoritest, 27% farmatseutidest ja 60% muudest töötajatest. Ligikaudu 27% kõigist üldapteekides töötavatest proviisoritest ja 42% farmatseutidest töötab Tallinna üldapteekides. Kõige suurem proviisorite osakaal on Tartu üldapteekides, moodustades kõigist Tartu linna üldapteekide töötajatest 67%. Kogu Eesti võrdluses moodustavad proviisorid 41%, farmatseudid 33% ja muud töötajad 26% kõigist üldapteekide töötajatest.

Üldapteekide jaotus töötajate arvu alusel 2016

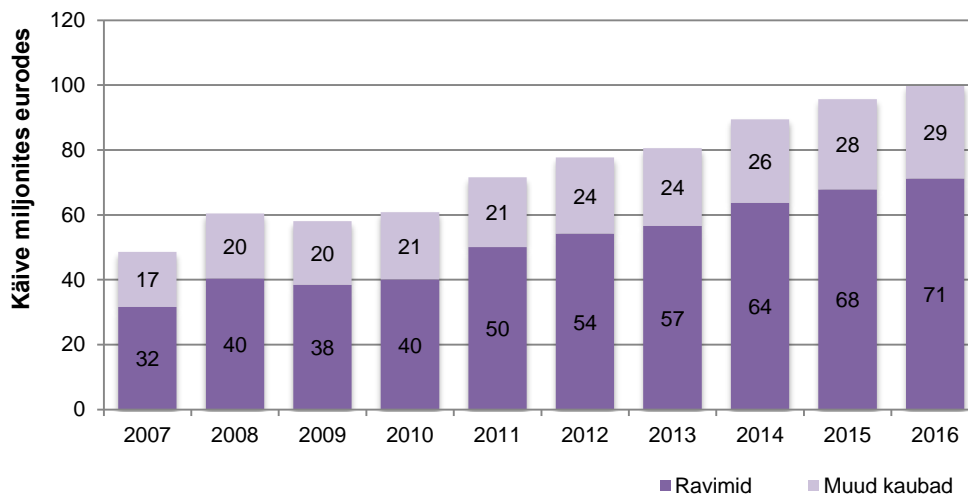

Haiglaapteegid

Viimase kümne aastaga on haiglaapteekide kogukäive suurenenud veidi enam kui kaks korda. Haiglaapteekide kogukäive 2016. aastal oli 99,7 miljonit eurot, millest ravimite käive moodustas 71% (71 miljonit eurot). Haiglaapteekide käive on arvestatud ilma käibemaksuta.

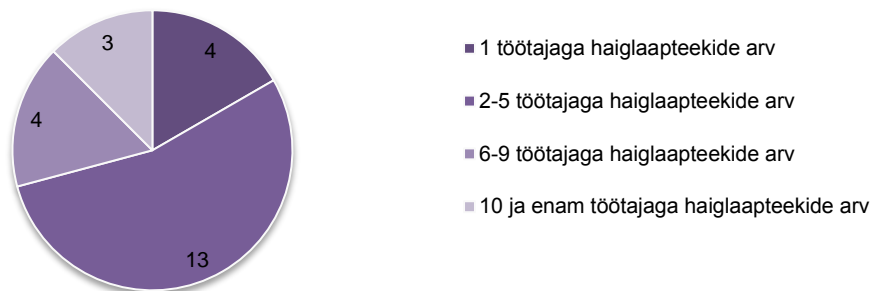
Haiglaapteekide kogukäive aastatel 2007-2016

Haiglaapteekide aastakäibed on väga erinevad. Viieteistkümne haiglaapteegi aastakäive oli väiksem kui üks miljon eurot. Keskmise suurusega haiglaapteeki, mille aastakäive jäi ühe ja viie miljoni euro vahele, on viis ning lisaks neile on Eestis veel neli suurt haiglaapteeki, mille aastakäive oli 2016. aastal suurem kui viis miljonit eurot. Kokku moodustasid neli suurimat apteeki 76% haiglaapteekide kogukäibest. Seega mõjutavad neli suurimat haiglaapteeki väga tugevalt ka haiglaapteekide keskmist aastakäivet, mis 2016. aastal oli 4,16 miljonit eurot. Kui vaadelda kõiki ülejäänud haiglaapteeki neljast suurimast eraldi, on keskmine aastakäive tunduvalt väiksem, 1,2 miljonit eurot.

Haiglaapteekides töötavad enamasti proviisorid. 2016. aasta lõpus töötas haiglaapteekides 75 proviisorit, 38 farmatseuti ning 34 muud töötajat. Enamasti töötab haiglaapteegis kuni viis inimest, vaid suurimates haiglaapteekides on töötajaid rohkem kui viis.

Haiglaapteekide jaotus töötajate arvu alusel 2016

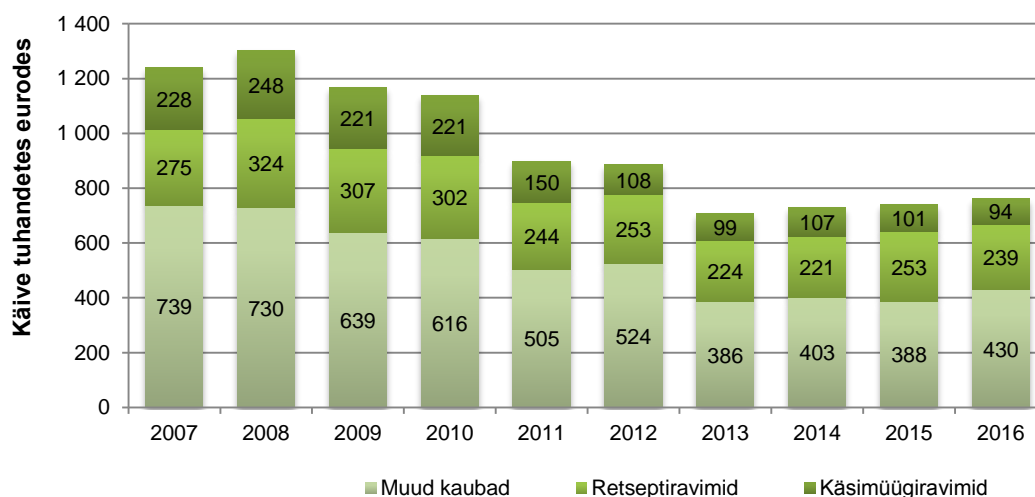

Veterinaarapteegid

Eestis tegutses 2016. aastal neli veterinaarapteeki. Veterinaarapteekide arv hakkas vähenema alates 2005. aastast. Üheks põhjuseks on 2006. aastal kehtima hakanud nõue, mille kohaselt ei või veterinaarapteekide osutaja olla samal ajal veterinaarapteegi tegevusloa omanik. Samas võib veterinaararst osta veterinaarapteekide otse hulgimüüjatelt. 2016. aastal väljastasid hulgimüüjad ligikaudu 87% veterinaarapteekide otse tegutsevatele veterinaararstidele või põllumajandusettevõtetele esindavatele veterinaararstidele, 6% veterinaarapteekidele, 5% üldapteekidele ja veidi üle 2% teistele asutustele.

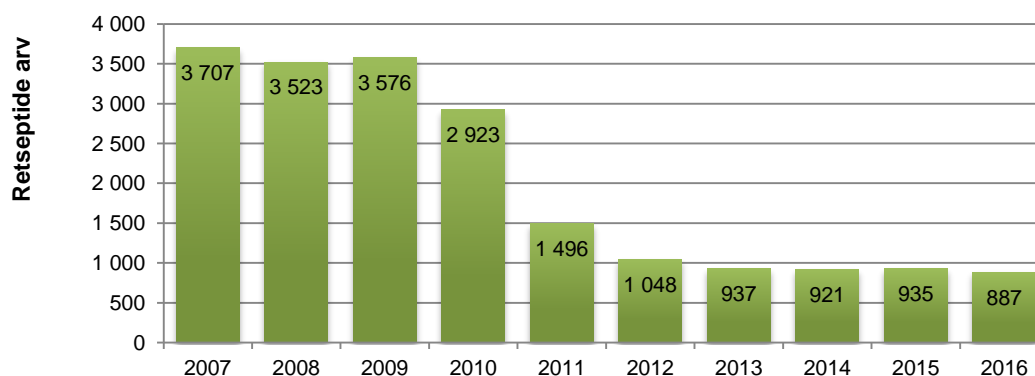
Sarnaselt üld- ja haiglaapteekidele moodustab veterinaarapteekide käibe ravimite käive ja muude kaupade käive. Erinevalt üldapteekidest moodustab veterinaarapteekide käibest suurema osa muude kaupade käive (2016. aastal 56%), mille üheks põhjuseks võib olla see, et veterinaararstid saavad ravimeid osta otse hulgimüüjatelt. Veterinaarapteekide kogukäive vähenes kuni aastani 2013, kolmel viimasel aastal on kogukäive veidi tõusnud.

Veterinaarapteekide kogukäive aastatel 2007-2016

Veterinaarapteekidest väljastatakse retseptiravimeid nii tellimislehtede kui retseptide alusel. Veterinaarapteekides käideldud retseptide arv on kümne aastaga vähenenud 76%.

Käideldud retseptide arv veterinaarapteekides aastatel 2007-2016

2016. aasta lõpus töötas neljas veterinaarapteegis kokku 7 veterinaararsti.